



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7483/2025
26.03.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Иване Рађеновић, председника већа, Владиславе Милићевић, Марине Милановић, Весне Мاستиловић и Татјане Ђурица, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... - ..., ГГ из ..., ДД из ... - ..., ЂЂ из ... и ЕЕ из ..., чији је заједнички пуномоћник Иван Мијатов, адвокат из ..., против тужене „NLB Комерцијална банка“ а.д. Београд, као правног следбеника "Комерцијална банка" а.д. Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости одредби уговора о кредитима и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 19314/20 од 07.11.2024. године, у седници одржаној 26.03.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 19314/20 од 07.11.2024. године у ставу трећем изреке и у делу става шестог и седмог изреке у односу на тужиоца ГГ из ..., као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 19314/20 од 07.11.2024. године у ставу трећем изреке и у делу става шестог и седмог изреке у односу на тужиоца ГГ из ..., тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца ГГ из ... и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П 1025/19 од 19.06.2020. године у ставу седмом и осмом изреке и у делу става петнаестог изреке у односу на тужиоца ГГ из ..., те се одбија захтев овог тужиоца за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац ГГ из ... да туженој „NLB Комерцијална банка“ а.д. Београд накнади трошкове поступка по ревизији у износу од 27.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 19314/20 од 07.11.2024. године у преосталом делу (став други, четврти, пети, у делу става шестог и седмог изреке у односу на тужиоце ВВ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ...), као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Београду Гж 19314/20 од 07.11.2024. године у преосталом делу (став

други, четврти, пети, у делу става шестог и седмог изреке у односу на тужиоце ВВ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ...).

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 1025/19 од 19.06.2020. године, ставовима од првог до четрнаестог изреке, одбијени су као неосновани тужбени захтеви којим су тужиоци тражили, свако појединачно, да се утврди ништавост одредбе члана 6. став 1. одређених уговора о кредитима које су ови тужиоци закључили са туженом, а који уговори су ближе означени и уговорне одредбе цитиране у овим ставовима изреке, као и да се обавезе тужена да сваком тужиоцу исплати на име стицања без основа одређени новчани износ са потраживаном затезном каматом. Ставом петнаестим изреке, обавезани су тужиоци да туженој накнаде трошкове парничног поступка у износу од 32.400,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 19314/20 од 07.11.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца АА из ..., ББ из ... и ЕЕ из ... и потврђена је првостепена пресуда у ставу првом, другом, трећем, четвртном, тринестом и четрнаестом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу петом и шестом изреке тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца ВВ из ... - ... и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о кредиту од 13.04.2017. године, која је цитирана у овом ставу изреке и обавезана је тужена да овом тужиоцу исплати на име стицања без основа износ од 50.000,00 динара са законском затезном каматом од 13.04.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу седмом и осмом изреке тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца ГГ из ... и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о кредиту од 19.06.2017. године, која је цитирана у овом ставу изреке и обавезана је тужена да овом тужиоцу исплати на име стицања без основа износ од 6.000,00 динара са законском затезном каматом од 13.04.2017. године до исплате. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу деветом и десетом изреке тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца ДД из ... - ... и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о кредиту од 24.04.2014. године, која је цитирана у овом ставу изреке и обавезана је тужена да овом тужиоцу исплати на име стицања без основа износ од 3.500,00 динара са законском затезном каматом од 24.04.2014. године до исплате. Ставом петим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу једанаестом и дванаестом изреке тако што је усвојен тужбени захтев тужиље ЂЂ из ... и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о кредиту од 29.04.2014. године, која је цитирана у овом ставу изреке и обавезана је тужена да овој тужиљи исплати на име стицања без основа износ од 4.600,00 динара са законском затезном каматом од 29.04.2014. године до исплате. Ставом шестим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу петнаестом изреке првостепене пресуде, као и решења о трошковима спора из дела става шестог, осмог, десетог и дванаестог изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцима ВВ, ГГ, ДД и ЂЂ (грешком написано ...) солидарно исплати износ од 90.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, док су обавезани тужиоци АА, ББ и ЕЕ да солидарно накнаде туженој трошкове поступка у износу од 21.000,00 динара. Ставом седмим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима ВВ, ГГ, ДД и ЂЂ (грешком написано ...) солидарно исплати износ од 30.000,00 динара на име трошкова другостепеног поступка. Ставом осмим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију побијајући је у преиначујућем делу (у ревизији очигледном омашком написано у потврђујућем делу) због погрешне примене материјалног права, са позивом на члан 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, ...10/23), Врховни суд је нашао да су испуњени услови из става 1. истог члана да се дозволи одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе у односу на тужиоца ГГ из ..., па је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правноснажну другостепену пресуду у побијаном преиначујућем делу у односу на тужиоца ГГ из ..., на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија у том делу основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац ГГ из ... је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључио Уговор о динарском готовинском кредиту број ... дана 19.06.2017. године, којим му је одобрен кредит у износу од 300.000,00 динара, са уговореном каматом и периодом отплате ближе одређеним у уговору. Спорном одредбом члана 6. став 1. овог уговора предвиђено је да корисник кредита преузима обавезу да плати банци по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у течај накнаду у висини од 2% одобреног кредита. Међу странкама није спорно да је по наведеној уговорној одредби од тужиоца ГГ наплаћен износ од 6.000,00 динара на дан закључења уговора. Тужена је у току поступка доставила понуду за закључење уговора од 14.06.2017. године, која ја сачињена на прописаном обрасцу 1б – Основни подаци о кредиту и потписана је стране тужиоца и овлашћеног лица банке. У овој понуди банке, у тачки 3.3 – Врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, наведена је (између осталог) и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна, 2% од износа кредита, односно 6.000,00 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца ГГ из ... са образложењем да је банка пре закључења предметног уговора презентовала тужиоцу понуду за закључење уговора и тако га упознала са садржином свих битних елемената уговора, тако да није изостала предуговорна фаза.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда, већ је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев овог тужиоца са образложењем да банка није доставила понуду на одговарајућем обрасцу и није доказала да је закључењу уговора претходила преуговорна фаза, у складу са обавезом из члана 17. Закона о заштити корисника финансијских услуга, што предмет обавезе чини неодређеним и спорну уговорну одредбу ништавом. Из тог разлога је утврдио ништавост спорне уговорне одредбе и обавезао тужену да врати тужиоцу ГГ наплаћени новчани износ са припадајућом затезном каматом, применом чланова 104. став 1, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда на којем је заснована одлука о усвајању тужбеног захтева тужиоца ГГ из ... засновано је на погрешној примени материјалног права

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила или закон не упућују на нешто друго. Суд на ништавост уговора пази по службеној дужности према члану 109. ЗОО.

Према члану 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења и реализације уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 19.06.2017. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Понуда се исписује на прописаном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу података и садржи, поред осталог, и ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (члан 17. став 4. тачка 8. тог закона). Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно наведеним законским одредбама, у Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту), који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

У конкретном случају, тужилац ГГ из ... је закључио уговор о кредиту 19.06.2017. године на основу понуде банке од 14.06.2017. године која је претходила закључењу уговора. Понуда је сачињена у писаној форми, на прописаном обрасцу 1Б – основни подаци о кредиту, оверена је и потписана од стране овлашћеног лица банке и од стране тужиоца као корисника кредита. Подаци у овој понуди (иза тачке 3.3) одговарају условима из уговора о кредиту (из члана 6. став 1) у погледу висине уговорене једнократне накнаде за обраду кредитног захтева и њене накнаде од стране тужиоца. На изложен начин, по оцени Врховног суда, тужилац је од стране тужене као понудиоца у потпуности информисан о условима кредита у предуговорној фази и дата му је могућност да ову понуду размотри и о њој одлучи, што је и законска обавеза банке. Прихватањем учињене понуде уговор се сматра закљученим, сходно члановима 37. и 32. ЗОО, а како опис главних карактеристика производа из учињене понуде одговара битним елементима закљученог уговора, то је тужилац у предуговорној фази информисан о обавези плаћања предметних трошкова, чиме му је омогућено да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и утврди да ли услови кредитирања одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији. Зато је погрешно становиште другостепеног суда да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза и да тужена није доказала да је тужиоца ГГ информисала и обавестила о трошковима кредита у смислу цитираних законских и подзаконских одредаба.

Како предметна уговорна одредба из члана 6. став 1 уговора о кредиту од 19.06.2017. године није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, то тужилац ГГ неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Како су поводом ревизије тужене преиначене нижестепене пресуде и одбијен тужбени захтев тужиоца ГГ, исти је обавезан да туженој накнади трошкове поступка по ревизији у износу од 27.500,00 динара, који обухватају трошкове за састав ревизије од 18.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнада трошкова за рад адвоката важећој у време предузимања ове парничне радње, при чему увећање од 20% на име ПДВ-а туженој није признато пошто није приложен рачун о извршеним адвокатским услугама у смислу одредбе члана 42. став 1. и 2. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС, бр. 84/2004...5/2016), као и на име судских такси за ревизију 3.800,00 динара и за одлуку по ревизији 5.700,00 динара, према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94...95/2018).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије у делу одлуке у односу на тужиоце ВВ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ..., применом члана 404. став 2. ЗПП, Врховни суд је нашао да нису испуњени услови из става 1. истог члана за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној јер је у односу на ове тужиоце донета одлука у складу са правним ставом усвојеним на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 22.05.2018. године, допуњеним на седници истог одељења од 16.09.2021. године, а код утврђења да ови тужиоци нису упознати са врстом и висином трошкова кредита у предуговорној фази закључења уговора. Указивање у ревизији на различиту судску праксу у истоветним ситуацијама не указује нужно на другачији правни став, јер правилна примена права у споровима са захтевом као у конкретном случају зависи од утврђеног чињеничног стања.

Из наведеног разлога, одлучено је као у ставу четвртом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у овом делу на основу члана 410. став 2. тачка 5. у вези члана 479. став 6. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија недозвољена.

Одредбом члана 468. став 1. ЗПП прописано је да се споровима мале вредности сматрају спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу које не прелази динарску противвредност 3.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе. Одредбом члана 479. став 6. ЗПП прописано је да против одлуке другостепеног суда којом је одлучено у спору мале вредности ревизија није дозвољена.

Тужба ради утврђења ништавости одредби уговора о кредитима и стицања без основа поднета је 18.01.2019. године. Вредност предмета спора за тужиоца ВВ износи 50.000,00 динара, за тужиоца ДД износи 3.500,00 динара и за тужиљу ЂЂ износи 4.600,00 динара. Поступак је у односу на све тужиоце вођен по правилима парнице о спору мале вредности.

Како је побијаном другостепеном пресудом одлучено у спору мале вредности у коме је према члану 479. став 6. ЗПП искључено право на изјављивање ревизије, то ревизија тужене у наведеном делу није дозвољена.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 413. ЗПП одлучио као у ставу петом изреке.

**Председник већа – судија
Ивана Рађеновић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**